

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

14 päivänä syyskuuta 2017*

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – Direktiivi 91/271/ETY –
Yhdyskuntajätevesien käsittely – 4 artiklan 1 ja 3 kohta – Biologinen tai vastaava käsittely

Asiassa C-320/15,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 26.6.2015,

Euroopan komissio, asiamiehinään G. Zavvos ja E. Manhaeve,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehenään E. Skandalou,

vastaajana,

jota tukee

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehinään C. Brodie et J. Kraehling,

väliintulijana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Berger sekä tuomarit A. Borg Barthet (esittelevä tuomari) ja E. Levits,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.1.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.3.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

tuomion

- 1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut yhdyskuntajätevesien käsittelystä 21.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY (EYVL 1991, L 135, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna 22.10.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1137/2008 (EUVL 2008, L 311, s. 1) (jäljempänä direktiivi 91/271), 4 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole varmistanut taajamien Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia, Galatista, Desfina ja Chanioti, joiden asukasvastineluku on 2 000–10 000, eikä taajaman Polychrono, jonka asukasvastineluku on 10 000–15 000, yhdyskuntajätevesien käsittelyn riittävää tasoa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 Direktiivin 91/271 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämä direktiivi koskee yhdyskuntajätevesien keräilyä, käsittelyä ja vesistöön johtamista sekä tiettyjen teollisuudenalojen jätevesien käsittelyä ja vesistöön johtamista.

Direktiivin tarkoituksena on suojella ympäristöä edellä mainittujen jätevesien johtamisesta aiheutuvilta haitoilta.”

- 3 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1 ’yhdyskuntajätevedellä’ talousjätevettä tai talous- ja teollisuusjäteveden ja/tai huleveden seosta;

--

5 ’keräysjärjestelmällä’ yhdyskuntajätevesien keräämiseen ja johtamiseen käytettävää viemärijärjestelmää;

6 ’yhdellä avl:llä (asukasvastineluvulla)’ sellaista orgaanista biologisesti hajoavaa kuormitusta, jonka viiden vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus (BOD5) on 60 grammaa happea vuorokaudessa;

--

8 ’biologisella käsittelyllä’ yhdyskuntajätevesien käsittelyä menetelmällä, jossa on yleensä biologisessa käsittelyssä jälkiselkeytys, tai muuta menetelmää, joka täyttää liitteen I taulukossa 1 esitetyt vaatimukset;

--”

- 4 Direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että viemäröidyt yhdyskuntajätevedet on ennen vesistöön johtamista käsiteltävä biologisesti tai vastaavalla tavalla seuraavasti:

--

– 31 päivään joulukuuta 2005 mennessä purkupaikasta riippumatta taajamissa, joiden avl on 10 000–15 000;

- 31 päivään joulukuuta 2005 mennessä taajamissa, joiden avl on 2 000–10 000 ja joiden jätevedet johdetaan sisävesiin tai suistoihin.

--

- 3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen yhdyskuntajätevesien on täytettävä liitteessä I olevassa B kohdassa vahvistetut vaatimukset. --

--”

- 5 Direktiivin 91/271 liite I, jonka otsikko on ”Yhdyskuntajätevesiä koskevat vaatimukset”, on sanamuodoltaan seuraava:

”_ _

B. Yhdyskuntajäteveden johtaminen vesistöön --

- 1 Jätevedenpuhdistamot on suunniteltava tai muutettava sellaisiksi, että puhdistamolle tulevasta ja käsitellystä, vesistöön johdettavasta jätevedestä voidaan ottaa edustavat näytteet.
- 2 Yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoilta johdettavan jäteveden on 4 ja 5 artiklan mukaisesti täytettävä taulukossa 1 esitetyt vaatimukset.

--

D. Tarkkailun ja tulosten arvioinnin toteutusmallit

- 1 Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että sovellettava tarkkailumenetelmä on ainakin jäljempänä esitettyjen vaatimusten mukainen.

Muita kuin 2, 3 ja 4 kohdassa esitettyjä menetelmiä voidaan käyttää, jos voidaan osoittaa, että niiden avulla saavutetaan samanlaiset tulokset.

--

- 2 Tässä direktiivissä vahvistettujen vesistöön laskettavaa jätevettä koskevien vaatimusten valvomiseksi on samoista hyvin valituista kohdista kerättävä virtaamaan verrannolliset 24 tunnin kokoomanäytteet puhdistamolta lähtevästä ja tarvittaessa puhdistamolle tulevasta jätevedestä.

--

- 3 Näytteiden vuotuinen vähimmäismäärä on määriteltävä puhdistamojen koon mukaan ja näytteet on otettava säännöllisin väliajoin seuraavasti:

- 2 000–9 999 avl:

12 näytettä ensimmäisen vuoden aikana.

neljä näytettä seuraavina vuosina, jos voidaan osoittaa tulosten täyttävän ensimmäisen vuoden aikana direktiivin vaatimukset; jos yksi näyte neljästä ei täytä vaatimuksia, on seuraavana vuonna otettava 12 näytettä.

- 10 000–49 999 avl:

12 näytettä.

--”

- 6 Direktiivin 91/271 liitteessä I olevassa taulukossa 1 esitetään muun muassa kyseisen direktiivin 4 artiklassa tarkoitetuista yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoista johdettavaa jätevettä koskevat vaatimukset.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 7 Komissio pyysi 29.5.2007 päivätyllä kirjeellä Kreikan viranomaisia toimittamaan sille kuuden kuukauden määräajassa vuoden 2007 tiedot, jotka koskivat muun muassa niihin kohdistuvien direktiivin 91/271 4 artiklassa säädettyjen yhdyskuntajätevesien käsittelyvelvoitteiden noudattamista. Vaikka kyseiset viranomaiset eivät noudattaneet pyyntöä säädetyssä määräajassa, ne kuitenkin toimittivat pyydyt tiedot kaksi vuotta myöhemmin vuotta 2009 koskeneen kyselylomakkeen lähettämisen jälkeen.
- 8 Kyseisten tietojen toimittaminen sai komission katsomaan, että 62 kreikkalaisen taajaman osalta ei noudatettu direktiivin 91/271 4 artiklaa, joten se pyysi 5.10.2010 päivätyllä kirjeellä Kreikan viranomaisilta tiettyjä täsmennyksiä.
- 9 Tutkittuaan Kreikan viranomaisten 21.12.2010 päivätyssä vastauksessaan toimittamat tiedot komissio lähetti 17.6.2011 Helleenien tasavallalle virallisen huomautuksen, jossa se katsoi, ettei viimeksi mainittu ollut noudattanut direktiivin 91/271 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan kyseisten 62 taajaman osalta, ja kehotti tätä tämän vuoksi esittämään huomautuksensa.
- 10 Helleenien tasavalta vastasi viralliseen huomautukseen 11.8.2011 ja toimitti kyseisiä taajamia koskevia tietoja.
- 11 Komissio lähetti 1.6.2012 Helleenien tasavallalle perustellun lausunnon, jossa se totesi, ettei tämä noudattanut edelleenkään direktiivin 91/271 säännöksiä. Komissio kehotti kyseistä jäsenvaltiota esittämään huomautuksensa kahden kuukauden kuluessa kyseisen perustellun lausunnon vastaanottamisesta.
- 12 Helleenien tasavalta vastasi 20.7.2012 ja 20.3.2013 päivätyillä kirjeillä edellä mainittuun perusteltuun lausuntoon ja väitti, että neljä taajamaa täyttäisi direktiivin 91/271 vaatimukset sellaisten eri hankkeiden valmistumisen jälkeen, jotka rahoitettiin toimintaohjelmalla ”Ympäristö ja kestävä kehitys”, ja että kahdeksalla muulla taajamalla oli toiminnassa oleva jätevedenpuhdistamo, jonka ulosvirtaustiedot olivat kyseisen direktiivin vaatimusten mukaiset.
- 13 Komissio lähetti 21.2.2014 Helleenien tasavallalle täydentävän perustellun lausunnon, koska kahdeksan taajamaa eli Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia, Desfina, Galatista, Polychrono ja Chanioti eivät edelleenkään täyttäneet direktiivin 91/271 vaatimuksia.
- 14 Helleenien tasavalta myönsi 22.4.2014 päivätyssä vastauksessaan täydentävään perusteltuun lausuntoon, että neljä taajamaa edellä mainituista kahdeksasta täyttäisi täysimääräisesti kyseiset vaatimukset vasta yhteisrahoitushankkeiden valmistuttua. Helleenien tasavalta totesi neljästä muusta taajamasta, että vaikka niissä oli jätevedenpuhdistamoja, jotka toimivat direktiivin 91/271 säännösten mukaisesti, ne eivät olleet toimittaneet tyydyttävää määrää näytteitä kyseisen direktiivin mukaisesti.
- 15 Koska komissio ei ollut tyytyväinen Helleenien tasavallan toimittamiin vastauksiin, se päätti nostaa nyt käsiteltävän kanteen.

Kanne

- 16 Kanteellaan komissio väittää, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 91/271 4 artiklan 1 ja 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska kyseinen jäsenvaltio ei ole varmistanut yhdyskuntajätevesien biologista tai vastaavaa käsittelyä sellaisen taajaman osalta, jonka asukasvastineluku on 10 000–15 000, eikä sellaisten seitsemän taajaman osalta, joiden asukasvastineluku on 2 000–10 000.
- 17 Tästä on palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä eikä unionin tuomioistuin voi ottaa huomioon tämän jälkeen tapahtuneita muutoksia (tuomio 10.4.2014, komissio v. Italia, C-85/13, ei julkaistu, EU:C:2014:251, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 18 Tästä seuraa, että käsiteltävässä asiassa on niin, että koska täydentävässä perustellussa lausunnossa, joka lähetettiin 21.2.2014 ja jonka Helleenien tasavalta samana päivän vastaanotti, kyseiselle jäsenvaltiolle oli myönnetty kahden kuukauden määräaika mainitun lausunnon vastaanottamisesta direktiivin 91/271 mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi, väitettyä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä on arvioitava ottamalla huomioon päivämäärä 21.4.2014.
- 19 Sen tutkimiseksi, onko käsiteltävä kanne perusteltu, on näin ollen määritettävä, voidaanko viimeksi mainittuna päivänä katsoa osoitetun, että Helleenien tasavalta ei noudattanut kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohtaan perustuvia vaatimuksia taajamien Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia ja Galatista osalta eikä saman direktiivin 4 artiklan 3 kohtaan perustuvia vaatimuksia taajamien Polychrono, Chanioti ja Desfina osalta, kuten komissio väittää.
- 20 Helleenien tasavalta toteaa kirjelmässään, ettei se kiistä sitä, että täydentävässä perustellussa lausunnossa asetettuna määräaikana taajamien Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia ja Galatista yhdyskuntajätevesien vesistöön johtaminen ei ollut kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan vaatimusten mukaista.
- 21 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimen on kuitenkin todettava, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty väitetyllä tavalla noudattamatta vai ei, myös siltä osin kuin asianomainen jäsenvaltio ei kiistä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä (tuomio 10.3.2016, komissio v. Espanja, C-38/15, ei julkaistu, EU:C:2016:156, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 22 Tästä on palautettava mieleen, että direktiivin 91/271 4 artiklan 1 kohdan toisessa ja kolmannessa luetelmakohdassa jäsenvaltioille asetetaan saavutettavaa lopputulosta koskeva täsmällinen, selvästi ja yksiselitteisesti muotoiltu velvoite, jonka mukaan viemäröidyt yhdyskuntajätevedet on ennen vesistöön johtamista käsiteltävä biologisesti tai vastaavalla tavalla, kun ne ovat peräisin taajamista, joiden asukasvastineluku on 10 000–15 000, tai ennen sisävesiin tai suistoihin johtamista, kun ne ovat peräisin taajamista, joiden asukasvastineluku on 2 000–10 000.
- 23 On lisäksi niin, että kyseisen direktiivin 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti tästä biologisesta tai vastaavasta käsittelystä vastaavat jätevedenpuhdistamot, joiden yhdyskuntajätevedet täyttävät saman direktiivin liitteessä I olevassa B kohdassa vahvistetut vaatimukset.
- 24 Kuten Helleenien tasavalta kirjelmässään myönsi, käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimelle toimitetuista tiedoista ilmenee, että täydentävässä perustellussa lausunnossa asetettuna määräaikana tarvittavia töitä jätevedenpuhdistamojen rakentamiseksi tai kohentamiseksi ei ollut vielä saatu valmiiksi tämän tuomion 20 kohdassa mainituissa taajamissa, minkä vuoksi kyseisistä taajamista peräisin olevia yhdyskuntajätevesiä ei käsitelty biologisesti tai vastaavalla tavalla, mitä direktiivin 91/271 4 artiklan 1 kohdassa edellytetään.

- 25 Tästä seuraa, että täydentävässä perustellussa lausunnossa asetettuna määräaikana taajamien Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia ja Galatista yhdyskuntajätevesien vesistöön johtaminen ei ollut mainitun direktiivin 4 artiklan 1 kohdan säännösten mukaista, kuten Helleenien tasavalta on myöntänyt.
- 26 Taajamien Polychrono, Chanioti ja Desfina osalta asianosaisten esittämistä kirjelmistä ilmenee, että Helleenien tasavalta toimitti komissiolle epäsäännöllisin väliajoin ja vaihtelevassa määrin useita vuosia 2011–2014 koskeneita näytteitä.
- 27 Komissio väitti kyseisten näytteiden tuloksista Polychronon taajaman osalta, että vuosia 2012 ja 2013 koskeneista 84 toimitetusta näytteestä seitsemän näytettä ylitti sallitut raja-arvot, että Chaniotin taajamassa vuosina 2012–2014 otetuilla näytteillä ei ollut todistusarvoa, koska niiden otto ei ollut ollut säännöllistä, ja että vuosina 2011–2013 epäsäännöllisin väliajoin otetuista 14 näytteestä, jotka koskivat Desfinan taajamaa, kaksi ylitti vahvistetut raja-arvot.
- 28 Vaikka komissio totesi nimenomaisesti suullisessa käsittelyssä vastauksena unionin tuomioistuimen tätä koskeneeseen kysymykseen, että se ei vastaisuudessa vaatisi, että 12 näytteen ottaminen – mikä merkitsee näytettä kuukaudessa – ulottuu koko vuodelle, jotta voidaan osoittaa, että asianomaiset laitokset ovat direktiivin 91/271 4 artiklan 3 kohdan, tarkasteltuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä I olevan B kohdan kanssa, vaatimusten mukaiset, se väitti kuitenkin suullisessa käsittelyssä, että Helleenien tasavallan toimittamat näytteet eivät olleet laadullisesti edustavia, koska sellaisia näytteitä ei ollut otettu, jotka mahdollistaisivat vertailevan tutkimuksen, ja koska sen ajankohdan merkitystä, jolloin näytteet on otettava, ei ollut huomioitu.
- 29 Tästä on palautettava mieleen, että taajamien Polychrono, Chanioti ja Desfina osalta komissio moitti Helleenien tasavaltaa sekä oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä että kannekirjelmässä direktiivin 91/271 4 artiklan 3 kohtaan perustuvien jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä toimitettujen näytteiden lukumäärän vuoksi.
- 30 Yhtäältä vaatimus, joka koskee sen ajankohdan merkitystä, jolloin toimitettavat näytteet on otettava, ei kuulu kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa B kohdassa tarkoitettuihin vaatimuksiin eikä näin ollen jäsenvaltioiden saman direktiivin 4 artiklan mukaisiin velvoitteisiin.
- 31 Toisaalta on joka tapauksessa palautettava mieleen, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen yhteydessä oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn tarkoituksena on antaa asianomaiselle jäsenvaltiolle yhtäältä tilaisuus täyttää unionin oikeuden mukaiset velvoitteensa ja toisaalta tilaisuus puolustautua asianmukaisesti komission esittämiä väitteitä vastaan. SEUT 258 artiklan nojalla nostettavan kanteen kohde rajataan näin ollen kyseisessä määräyksessä määrättyä oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä. Kyseisen menettelyn sääntöjenmukaisuus on EUT-sopimuksessa tavoiteltu olennainen tae, jolla ei ainoastaan suojata kyseisen jäsenvaltion oikeuksia vaan myös varmistetaan se, että mahdollisen oikeudenkäynnin kohteena oleva riita on selvästi määritelty (tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa, C-525/12, EU:C:2014:2202, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Sekä kannekirjelmässä että oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä komissio tyytyi moittimaan Helleenien tasavaltaa siitä, että tämä oli toimittanut näytteitä, jotka eivät niiden riittämättömän lukumäärän vuoksi olleet edustavia, eikä se kyseenalaistanut sille toimitettujen näytteiden laatua.
- 33 Tästä seuraa, että väitteet, jotka koskevat sellaisten näytteiden puuttumista, jotka mahdollistavat vertailevan tutkimuksen, ja sen ajankohdan merkityksen huomiotta jättämistä, jolloin näytteet on otettava, ulottuvat tätä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä laajemmalle, minkä vuoksi ne on jätettävä tutkimatta.

- 34 Tässä tilanteessa on todettava, että koska Helleenien tasavallan vastineessaan toimittamien tietojen tarkastelusta ilmenee, että tämä toimitti komissiolle useita näytteitä, joista ilmeni yhdyskuntajätevesien biologisen käsittelyn tehokkuus kyseisten taajamien viemäröintijärjestelmien käyttöönoton jälkeen, ja koska komissio totesi, että se ei vastaisuudessa vaatisi, että 12 näytteen ottaminen – mikä merkitsee näytettä kuukaudessa – ulottuu koko vuodelle, on katsottava, että on näytetty toteen, että taajamien Polychrono, Chanioti ja Desfina jätevedenpuhdistamoilta johdettava jätevesi oli täydentävässä perustellussa lausunnossa asetettuna määräaikana direktiivin 91/271 4 artiklan 3 kohdan vaatimusten mukaista, joten moitittua jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättämistä ei kyseisten taajamien osalta ole näytetty toteen.
- 35 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 91/271 4 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole varmistanut taajamista Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia ja Galatista, joiden asukasvastineluku on 2 000–10 000, peräisin olevien yhdyskuntajätevesien biologista tai vastaavaa käsittelyä.

Oikeudenkäyntikulut

- 36 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 3 kohdan mukaan unionin tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisten ja osa toisen asianosaisten hyväksi. Koska komission kanne on käsiteltävässä asiassa hyväksytty vain osittain, kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Helleenien tasavalta ei ole noudattanut yhdyskuntajätevesien käsittelystä 21.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 22.10.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1137/2008, 4 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole varmistanut taajamista Prosotsani, Doxato, Eleftheroupoli, Vagia ja Galatista, joiden asukasvastineluku on 2 000–10 000, peräisin olevien yhdyskuntajätevesien biologista tai vastaavaa käsittelyä.**
- 2) **Kanne hylätään muilta osin.**
- 3) **Euroopan komissio ja Helleenien tasavalta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset